

paper Verpleeghuiszorg

januari 2020

De druk op de verpleeghuissector is groot. Te groot. De twee wedstrijden (kwaliteitsverbetering en capaciteitsuitbreiding) die de sector moet spelen kunnen niet allebei gewonnen worden. De enorme groei van het aantal mensen dat verpleeghuiszorg nodig heeft leidt tot een zeer snelle toename van wachtlijsten (500 mensen per maand) en een stijgend aantal mensen dat de verpleeghuiszorg middels een Volledig Pakket Thuis (VPT) thuis ontvangt.

Kwaliteit verbetert, toegankelijkheid onder druk

Verpleeghuizen werken hard aan het implementeren van het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg. De extra kwaliteitsmiddelen worden hiervoor goed benut. De 3de voortgangsrapportage Thuis in het Verpleeghuis toont dat het ook meetbaar en merkbaar beter wordt voor bewoners die zijn aangewezen op verpleeghuiszorg.

De forse investeringen in kwaliteit zorgen er echter voor dat de investeringen in de capaciteit achterblijven. Een toenemend aantal mensen dat is aangewezen op verpleeghuiszorg kan niet in het verpleeghuis terecht. Zij komen op de wachtlijst te staan of ontvangen verpleegzorg thuis.

Geen oplossingsrichting

ActiZ maakt zich grote zorgen over de toenemende wachtlijsten voor verpleeghuizen. In het voorjaar van 2019 heeft ActiZ de minister en de Kamer al gewaarschuwd dat bij ongewijzigd beleid de wachtlijsten heel snel toe zouden nemen. Het beschikbaar stellen van extra geld (ophoging van het macrokader Wlz) is daarbij een oplossing die niet voldoende is gebleken. De NZa constateert een sterke stijging van het aantal indicaties voor verpleeghuiszorg. ActiZ verwacht dat deze groei doorzet. Het aantal 65-plussers stijgt de komende twintig jaar met 55% tot bijna 5 miljoen. Het aantal 90-plussers stijgt tegelijk met bijna 200% tot 340 duizend. TNO heeft berekend dat dit bij ongewijzigd beleid meer dan een verdubbeling van het aantal verpleeghuisplekken in 2040 met zich mee zal brengen.

De voorstellen die de minister van VWS doet om de wachtlijsten aan te pakken zijn wat ActiZ betreft echt onvoldoende. De minister kondigt opnieuw extra onderzoek aan (1. Naar de oorzaak van de groei in indicaties 2. Naar het aantal niet actief wachtenden 3. Naar de regionale opgave) en neemt het voorstel van TNO over om te komen tot een gebouwenregistratie. Wat ActiZ betreft meer onderzoek en registratie maar opnieuw geen voorstellen om op korte termijn de instroom te beperken of de capaciteit verder uit te breiden. Het draagt alleen bij aan het nog beter registreren van een snel groeiend probleem.

Verdeling van schaarste

De grote vraag is daarom wat ActiZ betreft hoe we de toenemende schaarste van verpleeghuiszorg in Nederland verdelen? Dit is een maatschappelijk vraagstuk dat gaat over solidariteit, kwaliteit, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid. Dit debat kan niet langer vooruit worden geschoven, signaleert ook de *Commissie Werken in de Zorg*: "Het gat tussen het aantal beschikbare en het aantal benodigde zorgprofessionals kan echter, zeker in de toekomst, alleen structureel gedicht worden door fundamenteel anders te gaan werken en anders te gaan denken over wat zorg, wat welzijn, wat preventie is." Door de groei naar Wlz zorg en de schaarste in beschikbare capaciteit en personeel

moeten verpleeghuisorganisaties in toenemende mate zelf deze keuze maken. Dat is onwenselijk. Zetten we in op zo veel mogelijk mensen helpen, maar daarbij wellicht accepteren dat kwaliteit niet aan de hoogste normen kan voldoen? Of gaan we voor de hoogste kwaliteit van zorg voor een beperkte groep met toenemende wachtlijsten als gevolg? Verpleeghuisorganisatie voeren dit debat met elkaar, maar het antwoord op deze vraag is aan de minister en de politiek. In juni gaf de minister aan dat beide wedstrijden gewonnen kunnen worden. Dit lukt ondanks alle inspanningen van de sector niet.

- ***ActiZ vraagt de minister en de Tweede Kamer zich uit te spreken over hoe zij de schaarste in de verpleeghuissector wil verdelen?***

Meer nodig dan alleen meer verpleeghuisplekken

Om de groeiende zorgvraag op te vangen is er meer nodig dan alleen uitbreiding van het aantal verpleeghuisplekken. ActiZ wil graag dat zorgorganisaties meer kunnen inzetten op preventie, innovatie en arbeidsbesparende technologie. We moeten werken aan mogelijkheden om het moment waarop intensieve verpleeghuiszorg nodig is uit te stellen. Dit onderstreept ook het belang de noodzakelijke investeringen te doen in de preventie van zorg door gemeenten (middels passende woonvormen en welzijn) en de wijkverpleging klaar te maken voor een toenemende vraag naar zorg aan huis. Bij zowel gemeenten als verzekeraars ziet ActiZ hiertoe onvoldoende actie. ActiZ vindt het onbegrijpelijk dat er sprake is van onderuitputting van het macrokader voor wijkverpleging terwijl de doorstroom naar verpleeghuiszorg alsmaar toe neemt.

1. Innovatie en techniek

Verpleeghuizen zetten ICT en techniek in vele vormen in om kwaliteit van zorg te verbeteren en het werkplezier van medewerkers te vergroten.

- ***ActiZ roept de minister van VWS op om zorgorganisaties meer ruimte te geven om te investeren in innovatie en techniek. Dit kan door duidelijkheid te bieden over bekostiging de aankomende jaren en het aantal regelingen en verantwoordingslijnen te verminderen.***

2. Passende woonvormen

Sinds de stelselherziening van 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor het ondersteunen van passende woonvormen voor ouderen. Deze taak is door gemeenten zeer beperkt opgepakt. ActiZ wil dat er op korte termijn veel meer ruimte komt om passende woonruimte te ontwikkelen voor ouderen met een (verwachte) zorgvraag. Vormen van wonen die een natuurlijke aanvulling zijn tussen zorg thuis en intensieve verpleeghuiszorg. Daarbij is diversiteit, gericht op diverse doelgroepen en woonwensen, gewenst. De Taskforce Wonen en Zorg is een goed initiatief om de urgentie aan te wakkeren maar kan wat ActiZ betreft zeker niet als oplossing worden gezien.

- ***Om verpleeghuiszorg in de toekomst beschikbaar en betaalbaar te houden, is het belangrijk meer passende woonvormen te ontwikkelen. Hiervoor is meer urgentie en regie vereist vanuit de ministers van BZK en VWS.***

3. Toekomstgerichte bekostiging

De huidige manier van sturing en bekostiging staat een toekomstgerichte verpleeghuiszorg in de weg. Enerzijds is er het kwaliteitsbudget waarmee gestuurd wordt op een harde kwaliteitsnorm. Anderzijds is er de reguliere bekostiging, die onder druk staat door de groeiende vraag naar verpleeghuiszorg, door tariefafslagen en het risico van geleverde zorg die niet betaald wordt wegens overproductie. Om nieuwe oplossingen te vinden die zorg voor ouderen ook in de toekomst beschikbaar en betaalbaar houdt, is volgens ActiZ een integrale en eenvoudig bekostigingsmodel nodig. De integrale vergelijking zoals de minister deze voorstel is wat ActiZ betreft een grote stap in de verkeerde richting.

ActiZ wil met de minister en andere betrokken partijen kijken hoe we de beschikbare middelen zo inzetten dat antwoorden geboden worden op het maatschappelijke vraagstuk van de toenemende vergrijzing waar onze samenleving voor staat. Daarbij is het van belang dat de minister aan de voorkant voldoende financiële ruimte te beschikking stelt binnen het marcokader Wlz zodat er niet voortdurend tussentijdse aanpassingen nodig zijn die leiden tot onzekerheid bij verpleeghuisorganisaties.

In dat kader vragen wij het volgende:

- **Om beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, pleit ActiZ voor een eenvoudige bekostigingssystematiek. Dit kan worden bereikt door het vaststellen van kostendekkende, integrale tarieven.**
- **ActiZ vraagt passende budgettaire kaders.**

Contact

Voor vragen over of toelichting op dit position paper, neem contact op met adviseur public affairs Olfert Koning: o.koning@actiz.nl / 06-2902 0035 of accountmanager Wonen en Zorg Frank Hagelstein: f.hagelstein@actiz.nl / 06-15030610.